

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 15 лепта

Уређује ОДБОР

БРОЈ 15 лепта

ГОВОР ЗАСТУПНИКА МИНИСТРА ФИНАНСИЈА

Министра Народне Привреде Господина Дра Велизара Јанковића
држан у Народној Скупштини поводом претреса законског пројекта о ратним кредитима

У оваквој ситуацији, господо, влада је чинила пуну своју дужност: она се је благовремено, још на месец дана раније, пре истека рока, обратила америчкој влади и тражила нов аванс. Исто тако, она је једновремено америчком преставнику, господину Дођу, — коме морам да одам пуну признање да је увек марљиво сарађивао с нама на овом послу, — дала све податке о утрошку радију суми и то све благовремено. За тим је влада лично преко г. Нинчића, а после преко мене, интервенисала преко америчког посланика, да нам овај аванс и за трећи период буде одобрен. Г. Дођ је одговарао: »Надам се да ћете га добити, и сам сам ургирао.«

Сам тога, влада је у тој марта интервенисала, не само усмено, него и писмено, актима и депешама, и то у неколико махова, — и то како у Вашингтону, преко г. Михајловића, тако и преко г. Дођа, а и у Лондону и Паризу, где се тада налазио г. Кросби, главни делегат америчког министарства финансија. Али, господо, ни од једне стране није долазио никакав потврдни писмени одговор! Ово је било у толико теже, што смо стајали пред отвореним роком кад треба слати помоћ за Србију. Кад је Министарски Савет о целој овој ствари био обавештен, донео је одлуку, да се и даље интервенише за помоћ а да се још који дан причека са шиљањем помоћи. И после неколико дана чекања, ја сам послао 28. прем у Берн депешу, којом сам укратко казао да амерички аванс још није стигао и да треба да се причека још који дан. Та депеша гласи: »Кредити за април, намењени помагању становништва у Србији, интернираних и заробљених, послаје се за неколико дана доцније, из разлога, што амерички аванс још није примљен... и т. д. Ово је све било дакле пре рока, пре но што је имао да дође амерички аванс. Рок за тај дан је 1. април. За тај дан треба да отварамо кредите, да их дамо установама и банкама, које ту помоћ шиљу и да се издају налоги. Кад смо видeli овакву ситуацију у влади, ми смо онда утврдили најпре приоритет по хитности ових суми и нашли смо, да на првом месту треба наћи и послати оно што је одређено за нашу војску, јер је то наша жива одбрана, први у слов за повратак земље,

[Крај]
носилац наше часни и гаранција наше будуће независности. И ове су суме и послате тако, да наша војска није ниједнога дана тројела од застоја. Ово сам учинио на свој ризик. Ја сам једва напабирчио суме одређене за друге потребе, за које се може још приčekati бар још који дан. (Са левице: Али нисте требали обуставити слање помоћи ни другима.) Слање у ствари није ни обуствављено, јер је депеша посветују обустављењем било само авизирано. (Са левице: Друкчије сте нам у Одбору говорили).

Да, господо, сваки Министар Финансија треба увек истину да говори, али он мора са своје стране и да све учини што је могуће, да политичко тело, као што је Одбор, које му сарађује у појединим финансиским питањима, што брже ради.

С друге стране истина је и то, да би и ова депеша, коју сам Берну послао, имала сигурно кроз неколико дана за последицу обуставу шиљања помоћи; јер кад не стижу паре, обустава самим тим почиње. Ја сам вам у осталом већ рекао, да сам за војску био напабирчио потребне суме и послao их на свој ризик, али покриће одређено није било стигло. (Ђорђе Златковић: Нема ту ризик, јер ће то Скупштина да одобри.) Нада је ту, али и ризик; јер он лежи у гоме, што ви можете, као што изгледа, да покварите кворум, па да ја останем без покрића.

Господо, кад је дошла овај америчка нота, — а она је дошла 3. а примљена 4. априла, — одмах смо ургирали на све стране и преко Вашингтона, и Париза и Лондона, и преко наших и страних посланика, да се овај ствар што пре оконча. Али, како још ничег позитивног нисмо имали у рукама, тих првих дана априла, а видeli смо да би, може бити, и са два три дана застоја нанели поремећај у редовном слављу помоћи, ја сам једном згодном, — како рече г. др Марковић, — финансиско-банкарском операцијом учинио, да се онима којима је помоћ најхитнија, којима је најтеже и код којих је застој најосетљивији, помоћ што пре пошаље. Али су, господо, и поред тога остала прилично велике суме, које нису ни тим путем могле бити покривене, али које су мање осетљиве по хитности и за њих се имало чекати. (Гласови: Врло сте добро то урадили.) Али, на срећу, у томе је стигла и депеша из Вашингтона, да

је америчка влада, по нашим преставкама, одобрila и послала један део потребних средстава и тако до тога застоја није ни дошло. (Гласови: »Живела је америчка влада и бурно пљескање.) Тако су одмах потом послани и сви застоји кредити, који су чекали. Према томе цео овај застој од неколико дана имао је у ствари само један теоретски значај, то је био само један рачунски застој, један рачунски посменај у авизирању кредити и у експедицији наредба за исплату. Али, да ова депеша није благовремено дошла, онда би застој био у брзо и ефективан, стваран.

Дакле, настao је био само овај теоретски, рачунски застој и поремећај у администрацији, али, на срећу, је настао овај прави ефективан застој, у смислу заустављања средстава и пакета, у смислу одашаљања стварне помоћи. (Одбрана: »Најављујем сазив скупштинског: «Ма жалим и оплачујем оне хиљаде наших људи који су абот небрежљивог рада, или боље нереда тадање владе, може бити платили својом главом!» Али ја нисам пошао тим путем, јер сам гледао факта, узроке и могућности, али вас зато сада молим, да кад говоримо о обзбиљним финансиским стварима, као што су данас ове, као што је питање кредити за продужење рата и помоћи народу нашем — да оставите на страну досуђивање и предвиђање ко ће бити за што крив, — то ће други рече, или бар прво пресудите себи, — него да имамо сви пред собом само један велики циљ нашу отаџбину нашу Србију!

Ну, господо, г. др. Милан Марковић, говорећи у току дискусије о овом питању, казао је, на жалост, једну ствар, сасвим олако. Казао је једну ствар, за коју ми је жао што ју је баш он казао. Он је рекао од прилике: »Ми жалимо и осуђујемо ако до застоја дође, разуме се владу односно мене, а неко је тада чак добио и то, да би то била и јаканша ствар.«

Господо, посланици, и ја жалим и жалио бих, ако би до тога застоја дошло, дубоко бих жалио, као што и сваки Србин то мора жалити. Ја жалим чак и овај мали рачунски, теоретски застој и ако знам како је дошао. Жалио бих га и више, из дубине срца, ако би тај застој био ефективан и ако би неки наш »красан човек«, како то рече г. Марковић, »платио главом због тога«. Али, кад се томе овде пребацило, допустите ми, да вам и ја узгодној контра-форми жалим ово. Ако треба жалити овај мали, недељни застој, који је имао само рачунски и теоретски карактер, — како бих тек имао права да, кад бих истим путем пошао, жалити што се за све оно време, док сам ја као посланик седео у тим клупама тамо а више партиске колеге овде за овим столом — помоћ у Србију готово никако није ни слала! Како бих да тек морао жалити и осу-

ђивати сав овај застој, који је у ствари тада и био и то застој од читаве године и по дана? Да, тада, када се за годину дана прелазити, као да она у опште и не постоји! (Пљескање и бурно одобравање на десници).

Говори се о могућем паду Сајлеровог кабинета. У том случају нову владу образовао би Таронка или Бек. Свакојако рад Сајлера без парламента осуђен је на пораз.

вео о потреби да пошљу војску на западни фронт, и, најзад, потребно је било припремити терен за економске споразуме које Немачка спрема да закључи са њима.

У добро обавештеним круговима влада убеђење да ни један од ових циљева није постигнут, јер се и у Бугарској и Турском наставља негодовање противу рату. Провлада трогодишњице улaska Италије у рат

СВЕЧАНОСТ У РИМУ

Рим, 13. маја.

Париз, 13. — Француска влада је наименовала за свога представника у Токиу бивших префекта Сене г. Марсела Деланеја.

Поздон, 13. — »Тајмс«

саизаје из Шангаја: Кинеска штампа јавља, да је барон Хајши, амбасадор Јапана у Пекингу, посетио председника владе г. Туана и доставио му инструкције његове владе, којима она нуди своје посредништво између Јужне и северне Кине, како би се постигло јединство целог кинеског народа.

Париж, 13. маја.

Цирих, 13. маја.

Цирих,

